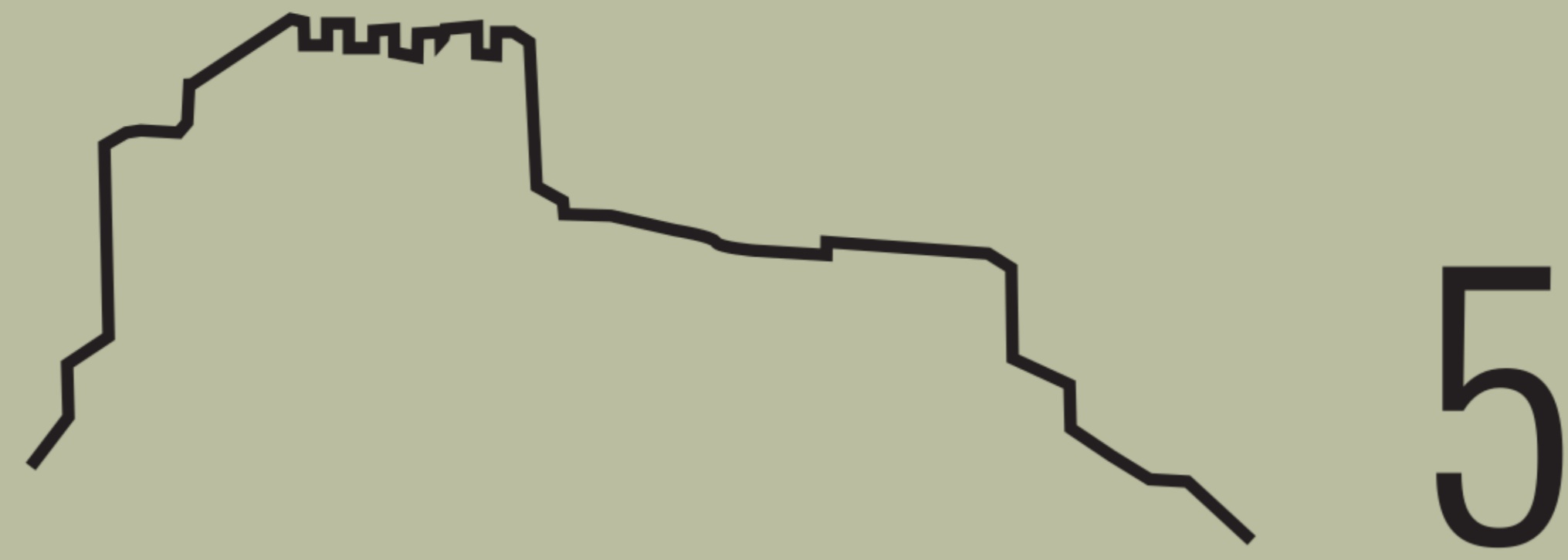

CASTELL DE L'ALCALATÉN

L'alcassaba

valencià

El recinte superior del castell o alcassaba és de planta triangular, amb una superfície de 312 m² i accés en rampa pel costat sud que encara conserva el brancal i la polleguera. En l'angle nord-oest es troba una torre circular, de 5 metres de diàmetre (restaurada en 2001) que es complementa amb dos bestorres als costats sud i nord, i una altra torre a l'extrem est. En 2021-2022 en el marc del projecte de restauració finançat pel programa "1,5% Cultural" del Govern d'Espanya i per l'Ajuntament de l'Alcora, es va dur a terme una àmplia intervenció arqueològica que va possibilitar la localització de nombroses estructures muràries pertanyents a les fases d'ocupació andalusina i cristiana del monument, a l'Edat Mitjana.

L'element més destacat és l'aljub que divideix en dues parts l'alcassaba, a penes visible abans de l'excavació, que va descobrir una estructura de 13 m² d'àrea i més de 2 metres de profunditat. La seua grandària i capacitat en un espai relativament reduït com aquest revelen la importància que l'accés a l'aigua ha tingut (i continua tenint) al llarg de la història.

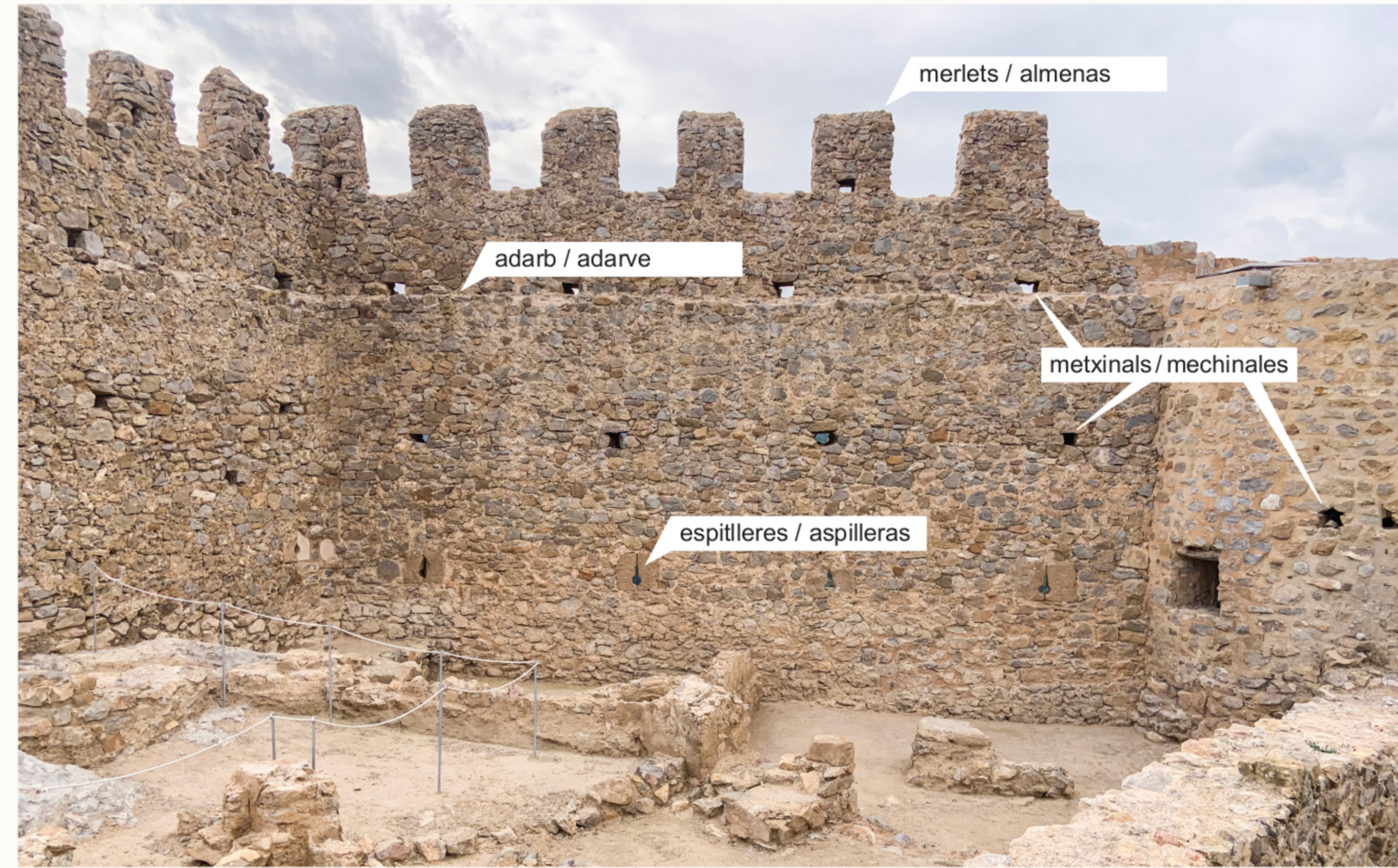
A l'est de l'aljub es pot apreciar un ampli espai separat de l'accés per un estret envà amb porta, i en l'angle altres dos recintes

de menors dimensions, probablement relacionats amb la funcionalitat de la torre que tanca l'alcassaba per l'est.

El sector oest, on ens trobem, va deparar la troballa de murs de diferent factura i orientació, testimoni de les nombroses remodelacions que aquest espai va experimentar. També, materials ceràmics i objectes metàl·lics que situen l'ocupació del recinte entre els segles XII i XV, aproximadament.

Altres elements significatius de l'alcassaba se situen en els llenços i la bestorre que conserven tota la seua altura, on s'identifiquen dues línies de defensa o vigilància: el superior, definit pels merlets i l'adarb o pas de ronda, i l'inferior, compost per una sèrie d'espitlleres o saeteres. També s'aprecien diverses alineacions de metxinals o forats de bastida, on s'inserten les bigues que suportaven les bastides emprades per la construcció dels paraments.

L'excavació arqueològica de l'alcassaba també va proporcionar escasses però sòlides evidències d'una ocupació prehistòrica anterior, datada en l'Edat del Bronze (II mil·lenni a.n.E.), que va aprofitar les excel·lents condicions orogràfiques del penyal en el qual se situa el castell de l'Alcalatén.

▲ Superposició d'estructures descobertes durant el procés d'excavació arqueològica (2022). / Superposición de estructuras descubiertas durante el proceso de excavación arqueológica (2022).

▼ Comparativa de l'estat previ i posterior a l'excavació arqueològica de l'alcassaba (2018 - 2022). / Comparativa del estado previo y posterior a la excavación arqueológica de la alcazaba (2018 - 2022).

▲ Accés a l'alcassaba: brancal de pedra i polleguera per a l'encaix del piu o eix de la porta / Acceso a la alcazaba: umbral de piedra y quicio para el encaje del eje o espiga de la puerta

▲ Troballes al fons de l'aljub durant el procés d'excavació / Hallazgos en el fondo del aljibe durante el proceso de excavación

La alcazaba

castellano

El recinto superior del castillo o alcazaba es de planta triangular, con una superficie de 312 m² y acceso en rampa por el lado sur que todavía conserva el umbral y el quicio. En el ángulo noroeste se halla una torre circular, de 5 metros de diámetro (restaurada en 2001) que se complementa con dos bestorres en los lados sur y norte, y otra torre en el extremo este.

En 2021-2022 en el marco del proyecto de restauración financiado por el programa "1,5% Cultural" del Gobierno de España y por el Ayuntamiento de l'Alcora, se llevó a cabo una amplia intervención arqueológica que permitió la localización de numerosas estructuras murarias pertenecientes a las fases de ocupación andalusí y cristiana del monumento, en la Edad Media.

El elemento más destacado es el aljibe que divide en dos partes la alcazaba, apenas visible antes de la excavación, que deparó una estructura de 13 m² de área y más de 2 metros de profundidad. Su gran tamaño y capacidad en un espacio relativamente reducido como este revelan la importancia que el acceso al agua ha tenido (y sigue teniendo) a lo largo de la historia.

Al este del aljibe se puede apreciar un amplio espacio separado del acceso por un estrecho tabique con puerta, y en el ángulo otros dos recintos de menores

dimensiones, probablemente relacionados con la funcionalidad de la torre que cierra la alcazaba por el este.

El sector oeste, en el que nos encontramos ahora, deparó el hallazgo de muros de diferente factura y orientación, testimonio de las numerosas remodelaciones que este espacio experimentó. También, materiales cerámicos y objetos metálicos que sitúan la ocupación del recinto entre los siglos XII y XV, aproximadamente.

Otros elementos significativos de la alcazaba se sitúan en los lienzos y la bestorre que conservan toda su altura, donde se identifican dos líneas de defensa o vigilancia: el superior, definido por las almenas y el adarve o paso de ronda, y el inferior, compuesto por una serie de aspilleras o saeteras. También se aprecian diversas alineaciones de mechinales, huecos donde se insertaban las vigas que soportaban los andamios usados en la construcción de los paramentos.

La excavación arqueológica de la alcazaba también proporcionó escasas pero sólidas evidencias de una ocupación prehistórica anterior, datada en la Edad del Bronce (II milenio a.n.E.), que aprovechó las excelentes condiciones orográficas del peñasco en el que se ubica el castillo de l'Alcalatén.

